

Američkog kauboja mogu zaustaviti samo Rusija, Kina i Evropa

Par [F. William Engdahl](#)

Mondialisation.ca, 22 février 2012

[NPSM](#) 22 février 2012

Ponekad se može čuti mišljenje da je kritika američke spoljne politike tobože naročito ruska rasonoda, izazvana nezadovoljenim imperijalnim ambicijama. Ipak, na Zapadu takođe ima nemalo nezavisnih eksperata, koji sa zabrinutošću posmatraju težnju Sjedinjenih Država ka svetskoj dominaciji. Među njima je i američki politikolog i ekonomista Vilijam Engdal, koji je napisao pet knjiga i stotine članaka o izvorima anglo-američkog ekspanzionizma, skoro vekovnoj borbi SAD za naftu, i uzrocima sadašnje ekonomske krize. Rodom iz države Teksas, on je završio prestižni Prinstonski univerzitet i stekao doktorat iz ekonomije u Stokholmu. Poslednjih dvadeset godina, ekspert prebiva u Nemačkoj, gde radi kao konsalting ekonomista. U intervjuu za *Nevsko vreme*, Vilijam Engdal saopštio je svoje mišljenje o uzrocima procvata i sumraka SAD, i o tome kako da se u savremenoj međunarodnoj situaciji ponaša Rusija.

Gospodine Engdal, kritika spoljne politike SAD iz usta američkog eksperta je dosta retka pojava. Kada ste prvi put posumnjali u “generalnu liniju” Zapada?

Do svojih sadašnjih pogleda nisam došao odmah. Kao dete hladnog rata, ja sam još od samog detinjstva verovao da Amerika celom svetu donosi slobodu, demokratiju i progres. Svoje prvo obrazovanje stekao sam na Prinstonskom univerzitetu 1960-ih godina. Maštajući o karijeri pravnika, tada me uopšte nije zanimala geopolitika. Ali, nakon sedam godina rada u SAD, krenuo sam u Evropu da odbranim disertaciju na Stokholmskom univerzitetu. U to vreme, tekao je rat u Vijetnamu, koji me je primorao da na nov način posmatram ponašanje moje domovine u svetu. Posle odbrane disertacije, tokom deset godina radio sam u Njujorku kao slobodni novinar. To su bile sedamdesete godine, kada je u zapadnom svetu besnela naftna kriza. Pošto sam po prirodi znatiželjan čovek, radio sam intervju sa mnoštvom predstavnika energetske koncerna. Opšteći sa njima, uskoro sam došao do zaključka, da je krizom manipuliralo sedam energetske kompanije - pet američkih (Standard Oil, Shevron, Golf Oil, Mobil Oil, Texaco) i dve britanske (British Petroleum i Royal Dutch Shell). Zadubivši se u istoriju tog pitanja, došao sam do još jednog otkrića - od početka HH veka, ti su koncerni blisko saradivali sa najvećim bankama Volstrita, i posebno sa bankarskom porodicom Rokfeler. Preselio sam se 1984. godine u Nemačku, opet stekavši mogućnost, da svet posmatram očima Evropljanina.

U svojim knjigama i člancima, Vi detaljno govorite o tome, kako je u prvoj polovini HH veka, uloga supersile prelazila iz ruku Britanije u ruke SAD. Na koji se način to dešavalo?

Tom pitanju posvetio sam čitavu knjigu *Stoleće rata*. Još 1913. godine, u SAD bio je stvoren

privatni emisijski centar – Federalni rezervni sistem, koji je preuzeo na sebe štampanje dolara (ranije su novac štampale samo države). Iza te afere stajale su najveće bankarske kuće sa Volstrita – Rokfeleri, Morgani, Varburzi i drugi. U Prvom svetskom ratu, oni su se neverovatno obogatili zahvaljujući liferacijama oružja, pa ipak, zadobijanje globalne dominacije, tada se nije desilo. Tek kada je dvadesetih i tridesetih godina, sumrak Britanske imperije postao neminovno, američka finansijska elita pripremila se da zavlada njenim nasleđstvom. Još 1939. godine, Rokfelerov fond je finansirao tada tajni projekat “Proučavanje rata i mira”, koji je trebalo da vodi baš tada stvoreni Savet za spoljnu politiku. Naravno, u vojnom pogledu, rat je dobio SSSR, a ne Sjedinjene Države, ali su upravo poslednje izvukle maksimalnu korist iz pobede nad Hitlerom. Godine 1944, bio je stvoren Breton-Vudski finansijski sistem, po kojem je dolar fiksirano vezan za zlatni standard i postao je svetska rezervna valuta. To je omogućilo američkim bankarskim kućama da korak po korak, stave pod svoju finansijsku kontrolu celu svetsku ekonomiju.

Koliko su Amerikanci usvojili britansko iskustvo pri izgradnji svoje imperije? Kao što je poznato, pametan se uči na tuđim greškama...

Američka elita, usvojivši geopolitičke doktrine Engleza, nije želela da nagazi na “britanske grabulje”. SAD su razradile izvanrednu strategiju dominacije – brižljivo izbegavajući reč “imperija”, one su počele da se eksponiraju kao plemeniti branilac demokratije, prava čoveka i slobode preduzetništva. Ali, ispod te humanističke maske, skrivala se klasična imperijalna doktrina, čiju su suštinu još stari Rimljani izrazili frazom – “zavadi pa vladaj”! Establišment nije mogao da direktno govori o svojim planovima, pošto su Amerikanci miroljubiv narod, kojeg međunarodni poslovi posebno ne zanimaju. Specijalno za njih, elita je smislila propagandni mit o tome da su SAD “dobar momak”, koji želi da pobedi sve “loše momke”, zarad sreće čovečanstva.

Dalje pomeranje SAD ka svetskoj dominaciji odvijalo se u uslovima Hladnog rata. Kakvi su se zadaci rešavali u tom periodu?

Hladni rat uopšte nije bio neminovnost, kako se uobičajno danas smatra. U početku, Amerikanci su hteli da privuku i Sovjetski Savez u finansijski sistem koji su oni stvarali. Ipak, Staljin (ostavljam po strani njegovu unutrašnju politiku) je doneo ispravnu odluku, odbijajući da pripoji svoju zemlju modelu Breton-Vudsa. Tek tada su se Amerikanci okrenuli ka planu B, odlučivši da pretvore SSSR iz saveznika u “totalitarnog monstruma”. Propagandna mašina SAD opisivala je vašu zemlju kao imperiju zla, od koje se u svakom momentu može očekivati nekakva podlost. Dobro se sećam kako su nas u školi primoravali da hvatamo levom rukom desno uho, objašnjavajući kako samo tako možemo sebe obezbediti od radijacijskog zračenja posle padanja sovjetske bombe. U stvari, možeš i sto ruku da obaviješ oko svoje glave, ali tebe od radijacije to nikako ne spasava! Uz pomoć takvih akcija, u svesti običnih Amerikanaca, poput mene, širili su stav da je Rusija glavni neprijatelj čovečanstva.

U to vreme, bila je stvorena vojna organizacija NATO, koja je obezbedila vojnu dominaciju SAD nad Zapadnom Evropom. Počelo je i pojačano prodiranje američkog kapitala u Aziju, Afriku i Latinsku Ameriku. Pa osobitost savremenog kapitalizma sadrži se u tome da je kapital prinuđen da stalno sprovodi ekspanziju na nove, “devičanske” teritorije.

Kao rezultat, početkom 1970-ih godina, sistem Breton-Vudsa dospao je u period vrlo ozbiljne krize. Slobodna zamena papirnatih dolara za zlato više nije bila moguća. Tada, da bi se dolar spasio od neminovnog kraha, bilo je odlučeno, da se cene energenata podignu do nebeskih visina. Taj zadatak je bio rešen na račun naftne krize 1973. godine. Prema oficijelnoj verziji,

skok cena bio je isprovociran dogovorom država OPEK-a, koje su odlučile da kazne Zapad zbog podrške Izraelu u ratu 1973. godine. Tobože, uz pomoć takve ucene, arapski lideri su pokušali da od SAD i Zapadne Evrope iznude odustajanje od liferacija oružja Izraelcima. U stvari, skokovito povećanje cene nafte jeste delo ruku zapadnih država, o kojem su se one sporazumele još pre rata (u maju 1973. godine), na zasedanju kluba Bilderberg u Švedskoj. Tu pretpostavku, meni je potvrdio u privatnom razgovoru šejk Zaki Jamani, koji je u to vreme zauzima mesto ministra naftne industrije Saudijske Arabije.

Zbog čega je trebalo prirediti zapadnoj ekonomiji naftnu “šok terapiju”?

Pošto su svi obračuni za naftu išli isključivo u dolarima, to je omogućilo za neko vreme da se produži život dolarskog sistema. A zatim, odlučeno je da se globalni finansijski model SAD malo modifikuje 1979. godine. Na užtrb realne ekonomije, Sjedinjene Države su stavile ulog na štampanje novca, na naduvavanje finansijskog mehura, na iznošenje proizvodnje u “Treći svet”, gde je koncentrisana jeftina radna snaga. Krajem 1980-tih godina, zbog nenormalne finansijske politike, zapadni svet ponovo se našao na rubu potresa, i čak kraha...

...ali, tada se dešava raspad SSSR-a i raspuštanje socijalističkog tabora...

Potpuno tačno! Američki kapital je šiknuo na neosvojene prostore, dozvolivši SAD da parazitira na ekonomijama Rusije i Istočne Evrope. Vama su zatvorili hiljade fabrika i preduzeća, čitave naučne škole su prepuštene sudbini, a milioni ljudi su se u jednom času našli iza linije siromaštva. Zato su se vredni kadrovi, mašine, oprema i resursi, za džabe, počeli prebacivati na Zapad, što je omogućilo američkoj ekonomiji da produži sebi život skoro za dvadeset godina. Smatram, da je Rusija platila preterano visoku cenu za privatizaciju, koju je sproveo gospodin Čubajs, po receptima njegovih američkih savetnika.

Zar su samo SAD krive za slom Sovjetskog Saveza?

Razume se, ne. Glavnu ulogu su igrali vrlo ozbiljni ekonomski problemi SSSR-a. U Americi, između vojno-industrijskog kompleksa i civilne ekonomije bila je sačuvana uzajamna veza. Naučnici Pentagona trebalo je da izumeju mikročipove i internet, i ove su tehnologije momentalno prelazile u “mirnodopske” grane. Rusija, avaj, nije mogla da stvori sličan sistem.

Analizirajući ekonomske slabosti SSSR-a, Sjedinjene Države krajem 1970-ih godina donose odluku da oko njega stvore žarišta nestabilnosti. Zbignjev Bžežinski, koji je bio savetnik predsednika Kartera, predložio je da se u Avganistanu na vlast dovede antisovjetski režim, što je sovjetskoj Srednjoj Aziji pretilo islamizacijom. SSSR nije imao drugu alternativu, osim da se umeša u unutrašnje poslove te zemlje, ali je taj rat postao za Rusiju njen Vijetnam. Potom, već 1980-ih godina, Ronald Regan je objavio početak “ere rata zvezda”, prinudivši Sovjetski Savez da baci astronomske sume na trku u naoružanju.

Najzad, 1986. godine, SAD su ubedile kralja Saudijske Arabije da privremeno spusti cene nafte, samim tim nanoseći odlučujući udar sovjetskoj ekonomiji. U tim uslovima, bilo je potrebno dokusuriti neprijatelja na političkom nivou, i Vašington je uvukao Moskvu u pregovore o ujedinjavanju Nemačke. Tadašnji američki državni sekretar Džejms Bejker, obećao je Mihailu Gorbačovu, da se posle ponovnog stvaranja jedinstvene nemačke države, NATO neće ni za palac pomeriti na Istok. Ipak, on svoju reč nije održao – Severnoatlantski pakt ne samo da se približio granicama Rusije, već je pokušao da uvuče u svoje redove Gruziju i Ukrajinu.

Posle raspada SSSR-a, zapadni svet je obuzela euforija u vezi sa pobedom u Hladnom ratu. Zašto su se SAD tako kratko naslađivale svojim procvatom?

Posle nestanka sovjetske imperije, Sjedinjene Države nesumnjivo je prošla jaka glavobolja. Ali, to ne znači, da se pred njima nisu pojavili novi problemi. Naredna etapa bilo je maksimalno slabljenje drugog potencijalnog konkurenta – Japana. Ono je bilo sprovedeno 1990. godine, istovremeno sa rušenjem Tokijske berze, posle čega je japanska ekonomija uronila u dugotrajnu depresiju. Potom je došao red na druge azijske tigrove – Južnu Koreju, Tajland i Indoneziju. Potkopati njihovu snagu bilo je važno, ne samo sa ekonomskog, već i sa političkog stanovišta, pošto su pobrojane zemlje predlagale drugi model razvoja. To je bio ne divlji, kaubojski kapitalizam SAD-a, i ne sovjetska planska privreda, već sasvim razuman model. Američki špekulanti, koji su isprovocirali azijsku krizu 1997. godine, omogućili su jačanje pozicije dolara. Upravo tada je započeo eksport u te zemlje blagajničkih obveznica SAD-a, i drugih vrednosnih papira.

Reklo bi se, da će se sa takvim uspesima, “američki vek” produžiti na čitavu večnost. Osećajući nekažnjivost, finansijeri SAD-a latili su se razvijanja spirale virtualne ekonomije. U Sjedinjenim Državama počeli su se u industrijskim razmerama emitovati derivati, koji tobože čine bezbednim spekulacije (u originalu – *sdelki*, prim. N.V.) sa vrednosnim papirima. Finansijski špekulanti (u originalu – *finansisty*, prim. N.V.) pokušali su da ubede Amerikance u to, da ako neka porodica ne može da vrati kredit, banka, koja emituje derivate, momentalno joj dolazi u pomoć. Počelo se sa davanjem kredita svima koji su ga želeli, čak i onima koji očitito nisu bili platežno sposobni. A derivate su sa svoje strane kupovali Kinezi, Japanci, Rusi, i drugi “partneri” Vašingtona. Osveta za tako neodgovornu politiku, došla je 2008. godine, kada se u Americi pokrenuo finansijski cunami.

Predsednik Barak Obama počesto grdi “debele mačore” sa Volstrita, i obećava da će posvetiti više pažnje realnoj ekonomiji. Možda njemu uspe da slomi kičmu finansijskim špekulantima?

Ne treba gajiti iluzije u pogledu Obame! On je isti takav šticećenik finansijskih magnata kao i oba Buša, Klinton, Regan i Karter. Američke elite su postavile njega na dužnost predsednika iz jednog prostog razloga. Do 2008. godine, zapadno društvo bilo je sito tih kaubojskih kerefeka Džordža Buša (mlađeg), i finansijski špekulanti imali su potrebu za takvim američkim liderom, koji bi naoko zračio humanizmom i miroljubivošću. Ali, šta se dešavalo u stvarnosti? Trebalo je Obami samo da pređe u Belu kuću, i on je pojačao vojno prisustvo SAD-a u Avganistanu, i takođe je sručio američku moć protiv Pakistana. I nadavni rat u Libiji – takođe je delo ruku Sjedinjenih Država – Nikola Sarkozy i Dejvid Kameron, prosto su odigrali ulogu supermena u akcionom filmu, čiji su scenario napisali američki stratezi.

Smatram, da Amerika može izaći iz krize samo u tom slučaju, ako njena vlada pozove na odgovornost finansijsku elitu, preporodi industriju, i odrekne se kaubojske međunarodne politike. Uostalom, u Vašingtonu teško da će poslušati moje savete. Najverovatnije, SAD će i dalje da se bore za očuvanje dolarskog sistema, sejući kaos u Evroaziji i ometajući ujedinjavanje svojih konkurenata – Rusije, Kine i Evrope. Ne isključujem, da Amerika može da pokrene veliki regionalni konflikt na Bliskom istoku ili čak Treći svetski rat. Od finansijskih magnata mogu se očekivati najsumanutija dela.

Mogu li druge velike države nešto da suprotstave tom scenariju?

Bezumnog “američkog kaubojca” mogu zaustaviti samo Rusija, Kina i Evropa. Ali danas, kada

je krah "američkog veka" i dolarskog finansijskog sistema skoro neminovan, sve zavisi od njihove odvažnosti. Hoće li oni krenuti ka međusobnom objedinjavanju? Ili će dozvoliti SAD da stave Evroaziju pod svoju kontrolu uz pomoć doktrine "dirigovanog haosa"? Od odgovorâ na ova pitanja, zavisiće bezbednost celog čovečanstva u HHI veku.

Lično sam odavno pristalica zbližavanja Rusije i Kine - te zemlje mogu preživeti samo zajedno. Uz to, ruska i kineska ekonomija uzajamno dopunjuju jedna drugu. Kina je "fabrika HHI veka", a Rusija magacin prirodnih resursa. Ali, vaša zemlja ima još jedno konkurentsko preimućstvo, kojeg su za sada lišeni Kinezi - izvrsne naučnike i inženjere, koji su kadri za nestandardno stvaralačko mišljenje. Ne treba biti u zabludi u pogledu tehnološke moći SAD-a - svi naši uspesi postali su mogući samo zahvaljujući talentovanim istraživačima, koji su emigrirali iz Nemačke u vreme Drugog svetskog rata, i iz bivšeg SSSR-a, 1990-tih godina. U Americi se malo rađa vlastitih genija, uz svu energičnost našeg naroda.

Savez između Rusije i Kine, sprečavajući velike ratne kataklizme, učiniće da svet bude daleko bezbedniji, pravedniji i humaniji. Sada samo od ruske elite zavisi, da li će se takav savez pojaviti ili ne. Avaj, ali deo vaše vrhuške drži svoja bogatstva u zapadnim bankama, zbog svoje gluposti povezujući budućnost Rusije sa tonućim zapadnim "Titanikom". Ne treba se podavati tim iluzijama! Bilo bi mi veoma drago, ako bi se rusko-kineskom savezu priključile i zemlje kontinentalne Evrope - Nemačka, Italija i Francuska (posle odlaska Sarkozija). Ali, ovde situacija takođe zavisi od elite.

Razgovarao: Mihail Tjurkin

Izvor: Nevsko vreme

Preveo sa ruskog - Nebojša Vuković

Internet izvor - <http://www.warandpeace.ru/ru/commentaries/view/66018>

La source originale de cet article est [NPSM](#)
Copyright © [F. William Engdahl](#), [NPSM](#), 2012

Articles Par : [F. William Engdahl](#)

Avis de non-responsabilité : Les opinions exprimées dans cet article n'engagent que le ou les auteurs. Le Centre de recherche sur la mondialisation se dégage de toute responsabilité concernant le contenu de cet article et ne sera pas tenu responsable pour des erreurs ou informations incorrectes ou inexactes.

Le Centre de recherche sur la mondialisation (CRM) accorde la permission de reproduire la version intégrale ou des extraits d'articles du site [Mondialisation.ca](#) sur des sites de médias alternatifs. La source de l'article, l'adresse url ainsi qu'un hyperlien vers l'article original du CRM doivent être indiqués. Une note de droit d'auteur (copyright) doit également être indiquée.

Pour publier des articles de [Mondialisation.ca](#) en format papier ou autre, y compris les sites Internet commerciaux, contactez: media@globalresearch.ca

[Mondialisation.ca](#) contient du matériel protégé par le droit d'auteur, dont le détenteur n'a pas toujours autorisé l'utilisation.

Nous mettons ce matériel à la disposition de nos lecteurs en vertu du principe "d'utilisation équitable", dans le but d'améliorer la compréhension des enjeux politiques, économiques et sociaux. Tout le matériel mis en ligne sur ce site est à but non lucratif. Il est mis à la disposition de tous ceux qui s'y intéressent dans le but de faire de la recherche ainsi qu'à des fins éducatives. Si

vous désirez utiliser du matériel protégé par le droit d'auteur pour des raisons autres que "l'utilisation équitable", vous devez demander la permission au détenteur du droit d'auteur.

Contact média: media@globalresearch.ca